

FOTO: TVAN WIJERMANS

Bespaar door te optimaliseren

• varkens • voeder •

De prijs van de veevoedergrondstoffen is weer aanzienlijk door elkaar geschud. De prijs van de meeste granen is verder gedaald, terwijl maïs sinds september veel goedkoper werd. Globaal gezien resulteren de schommelingen in een vrij grote afname van de productiekost van diervoeders. Gemiddeld werden de mengvoeders voor vleesvarkens en zeugen ongeveer 9 tot 12 % goedkoper. – DIRK FREMAUT, HOGESCHOOL GENT –

De berekeningen in dit artikel zijn gebaseerd op de prijsnoteringen van 12 december 2011. Vergeleken met de optimalisatie in september 2011 (zie *Landbouw&Techniek* 15 van 9 september 2011) werden alle rantsoenen voor varkens veel goedkoper, vooral wegens de lagere prijsnoteringen van bijna alle veevoedermiddelen

De prijs van de granen en van de meeste eiwithoudende voedermiddelen zijn

sterk in prijs afgenomen. De prijsdaling van tarwe en gerst bedroeg gemiddeld 10 tot 15%, terwijl maïs gemiddeld 26% minder kost. Deze prijsdaling stemt zeer goed overeen met de verwachtingen van september laatstleden, waar een vrij grote prijsdaling voorspeld werd wanneer de nieuwe oogst beschikbaar zou zijn. Suikerbietpulp is ongeveer 15% goedkoper geworden. Merkwaardig is het feit dat sommige zuivere aminozuren (lysine en

threonine) lichtjes in prijs toegenomen zijn, terwijl de eiwithoudende voederdelen goedkoper werden. De prijs van erwten en sojaschroot daalde respectievelijk met 4,3% en 13%. De sterkere prijsdaling van sojaschroot ten opzichte van erwten zorgt ervoor dat het geïmporteerde

sojaschroot weer aantrekkelijker is dan erwten. Tarweglutenfeed en kortmeel zijn nog steeds moeilijk verkrijgbaar.

Naar analogie met de formulaties van september blijkt tarwe zeer aantrekkelijk geworden als veevoedermiddel. Door de sterke prijsdaling van maïs wordt deze veevoedergrondstof eveneens zeer interessant in rantsoenen voor vleesvarkens en zeugen. Maniok en sorghum zijn momenteel nog steeds moeilijk verkrijgbaar. Beide voedermiddelen worden echter niet toegelaten in de formulaties, maar ze worden wel opgenomen bij de geweigerde voedermiddelen waardoor de inkomprijs berekend kan worden.

Globaal gezien kunnen we stellen dat de schommelingen op de grondstoffenmarkt een vrij sterke afname van de veevoederprijzen veroorzaakten. In overeenstemming met het advies van september is een herformulering van de veevoerders deze maand weer zeer sterk aan te bevelen. Bij herformulering worden de diverse rantsoenen veel goedkoper en wijzigt de rantsoensamenstelling vrij drastisch.

Vleesvarkensvoeder 1

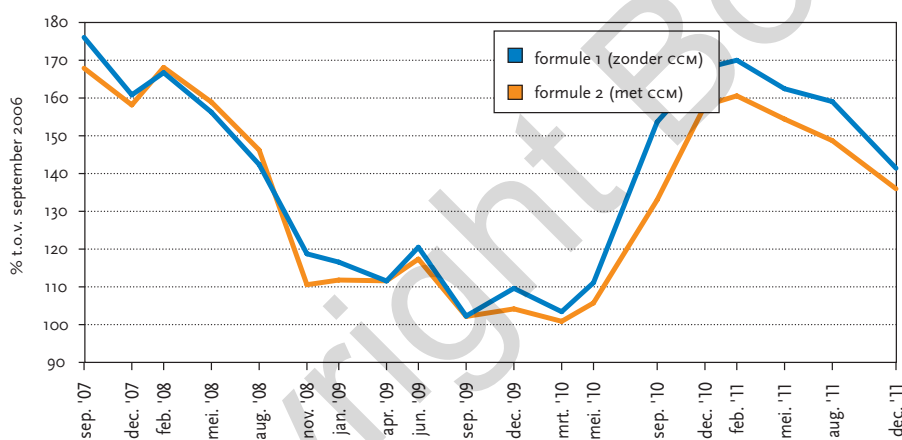
Formule 1 (tabel 1 en figuur 1) staat voor een vleesvarkensvoeder zonder ccm. De zelfmenger stelt dit rantsoen volledig zelf

samen. De samenstelling van dit voeder, weergegeven in tabel 1, toont dat tarwe maximaal opgenomen blijft in de formule (35%). Het aandeel gerst verdwijnt volledig uit de formule, terwijl dit aandeel in september nog 16% bedroeg. Het aandeel maïs steeg van 0% in september tot bijna 23% in de actuele formule. Tarweglutenfeed daalde van het maximaal toegelaten aandeel (15%) naar 8,5%, terwijl het aandeel suikerbietpulp steeg van 1% tot het maximale gehalte van 4%. Het totale eiwitgehalte van de formule nam door deze gewijzigde grondstoffencombinatie lichtjes af tot 15,56% en het totaal fosforgehalte bleef op 0,45%, namelijk het maximaal toegelaten niveau.

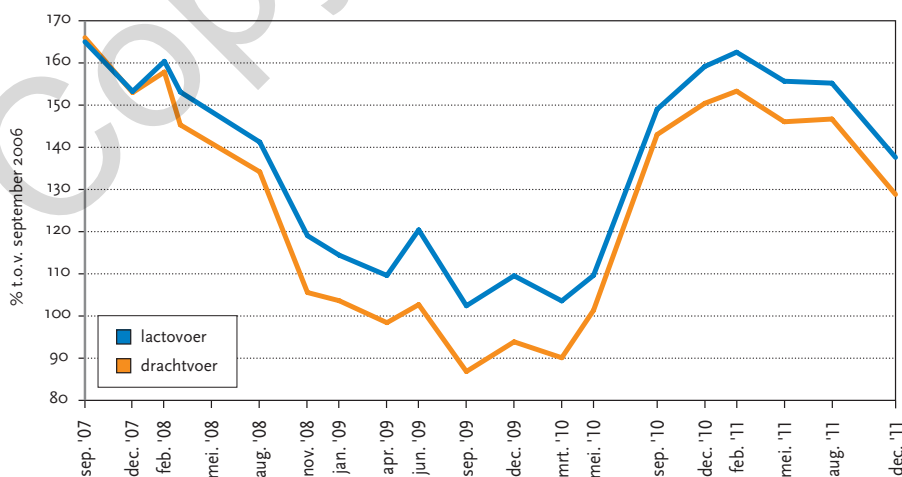
Als een zelfmenger de samenstelling van zijn veevoeder niet wijzigt, dan bedraagt de voedermiddelenkostprijs 221,41 euro/ton in vergelijking met 244,48 euro/ton in september 2011. Dit betekent dat de kostprijs van deze formule met 23,07 euro/ton of met 9,4% afgenomen is. Heroptimaliseren van de formule levert deze maand terug een vrij groot verschil op. De geoptimaliseerde prijs bedraagt 217,38 euro/ton, met andere woorden een verschil van 4,03 euro of bijna 2%. De samenstelling van de optimale formule vind je in tabel 1. De afge-

Tabel 1 Samenstelling geoptimaliseerde rantsoenen voor vleesvarkens (betreft grondstoffenkostprijs, productiekost is niet inbegrepen)

	Formule 1	Formule 2
	(zonder ccm) (met ccm)	
Prijs (87% ds) in euro/ton	217,38	191,47
Samenstelling (aandeel in %)		
ccm		35,00
Tarwe	35,00	30,00
Gerst	0,00	0,00
Sojaschroot Brazil 46	13,39	15,19
Tarweglutenfeed	8,54	8,06
Koolzaadschroot	5,61	6,00
Maniok	0,00	0,00
Tarwekortmeel	0,00	0,00
Luzerne	0,13	0,00
Suikerbietpulp	4,00	0,00
Erwten	0,00	0,00
Franse maïs	22,91	3,72
Sojabonen	0,00	0,00
Kern	5,42	2,03
Totaal	100,00	100,00

Figuur 1 Prijzevolutie voeders voor vleesvarkens (september 2006 = 100%)

Figuur 2 Prijzevolutie voeders voor drachtige en lacterende zeugen (september 2006 = 100%)

Tabel 2 Samenstelling geoptimaliseerde zeugenrantsoenen (betreft grondstoffenkostprijs, productiekost is niet inbegrepen)

	Lactovoer	Drachtvoer
Prijs (87% ds) in euro/ton	223,75	196,99
Samenstelling (aandeel in %)		
Tarwe	8,82	6,53
Gerst	0,00	0,00
Sojaschroot Brazil 46	11,13	2,55
Tarweglutenfeed	14,92	15,00
Koolzaadschroot	10,00	10,00
Maniok	0,00	0,00
Tarwekortmeel	0,00	12,00
Luzerne	2,01	0,00
Suikerbietpulp	5,07	14,78
Erwten	10,14	0,00
Franse maïs	35,00	35,00
Sojabonen	0,00	0,45
Kern 2 + aminozuren	2,91	3,69
Totaal	100,00	100,00

lopen 3 maanden daalde de voedermiddelenkost voor de voorgestelde formule dus met 27,10 euro/ton (-11,1%). Tegenover de maximale grondstoffenkostprijs van de veevoerders in september 2007 blijkt de grondstoffenkostprijs van bovenstaande formule momenteel bijna 20% goedkoper (zie figuur 1) te zijn.

In tabel 3 bepalen we ook de (marginale) waarde of de schaduw- of inkomprijs van enkele voedermiddelen die niet opgenomen zijn in het rantsoen. De 'inkomprijs' staat voor de prijs waarbij we de betreffen-

de grondstof in de formule zouden opnemen. Is de aankoopprijs van de voedermiddelen lager dan de berekende waarde, dan loont het de moeite om de grondstof in het rantsoen op te nemen. De minimale opname van de betreffende grondstof vind je onder de term 'inkom%'. De inkomprijs voor testgrondstof sorghum bedraagt 191,87 euro/ton, de actuele kostprijs deze maand is echter niet gekend wegens 'moeilijk verkrijgbaar'. Indien sorghum toegelaten zou worden, en de aankoopprijs maximaal 191,27 euro per ton zou bedragen, dan zou vandaag 12,27% milocorn of sorghum opgenomen worden in onze formule. Milocorn wordt echter beschouwd als een testgrondstof en wordt bijgevolg niet toegelaten in de formule.

Ook de marktprijs van volvette sojabonen (386,00 euro/ton) komt bijna in de buurt van de schaduwprijs, namelijk 356,88 euro. Indien de schaduwprijs van de volvette sojabonen bereikt zou worden, dan zou 4,30% volvette sojabonen opgenomen worden in het vleesvarkensvoeder. Zoals blijkt uit tabel 3 komt de schaduwprijs van zowel gerst (187,22 euro) als erwten (227,36) in de buurt van de respectievelijk actuele marktwaarde, zijnde 191 en 245 euro per ton. Indien de schaduwprijs bereikt zou worden, dan zou het aandeel van gerst en erwten in bovenstaande formule respectievelijk 0,56 en 1,24% bedragen.

Vleesvarkensvoeder 2

Bij formule 2 mengt de varkenshouder zijn zelfgeteelde ccm (35%) en tarwe (30%) met een aanvullend voeder. Dat laatste koopt hij in gemengde vorm bij een veevoederbedrijf. De berekeningen in tabel 1 waarden ccm aan de prijs van 140,00 euro/ton (geschatte marktwaarde oogst 2010 is 130,00 euro/ton + 10 euro kosten) op basis van 68% droge stof (ds) of aan 179,00 euro/ton voor 87% ds. Voor tarwe nemen we de normale marktwaar-

de, namelijk de huidige aankoopprijs van 185 euro/ton. In de prijzen van de grondstoffen van het aanvullende voeder tellen de productie-, transport- en andere extra kosten uiteraard niet mee. Daarom zal het uiteindelijke voeder duurder zijn dan de kostprijs die hier weergegeven wordt.

Ten opzichte van september werd de formule met ccm eveneens goedkoper. Op basis van 87% ds bedraagt de prijs van het ccm-rantsoen momenteel 205,65 euro/ton (191,47 euro/ton voor gemengd voeder met een vochtgehalte van 81%). In september was dit 224,91 euro/ton (87% ds), goed dus voor een prijsdaling met 8,6%. Figuur 1 toont dat deze ccm-formule 19,0% goedkoper is dan in september 2007, het moment van de duurste voederprijzen. De herformulering van het aanvullend voeder levert deze maand een voordeel op van 0,76 euro per ton. Uit tabel 1 blijkt dat ook de formule van het aanvullende voeder gewijzigd is in vergelijking met de samenstelling van september laatstleden.

Tabel 3 maakt duidelijk dat de schaduw-prijzen van de geweigerde voedermiddelen gerst, suikerbietpulp en kortmeel ongeveer 20 euro per ton lager zijn dan de huidige aankooprijzen. In deze berekeningen kwam (Franse) droge maïs niet aan bod omdat deze formule verplicht 35% ccm bevat.

Zeugenvoeders

Tabel 2 geeft de geoptimaliseerde samenstelling van een klassiek dracht- en lacto-voeder weer. De grondstoffenkostprijs om de zeugenvoeders samen te stellen, ligt momenteel op 196,99 euro/ton voor het drachtmeel en 223,75 euro/ton voor het lactomeel. Na heroptimalisatie zijn deze voeders respectievelijk 12,2% en 11,3% goedkoper geworden. Indien de zelfmen-ger de zeugenvoeder zo heroptimaliseren, dan zouden deze rantsoenen, met de

grondstoffensamenstelling van september, momenteel respectievelijk 201,33 euro/ton en 230,53 euro/ton kosten. Heroptimaliseren levert bijgevolg ook hier een sterke kostenreductie op. Voor het drachtvoeder levert de herformulering 4,34 euro/ton op (-2,0%), terwijl bij het lacto-voeder een winst van 6,78 euro/ton (-3,05%) geboekt wordt. De prijsevolutie van de zeugenvoeders vind je terug in figuur 2. De prijs van het lactomeel is nu 17,3% lager dan in september 2007, het drachtmeel is sindsdien 27,2% goedkoper geworden. Wegens de relatief dure prijs voor voedergerst werd, in vergelijking met september geen gerst meer opgenomen in het dracht- en lactomeel. In beide formules werd maïs deze maand maximaal (= 35%) opgenomen. In beide voeders zien we dat het aandeel tarweglutenfeed eveneens maximaal (15%) is opgenomen en het aandeel tarwe daalde van het maximaal toegelaten gehalte van 35% tot respectievelijk 8,82 % in het lactomeel en 6,53 % in het drachtmeel. Suikerbietpulp blijft voor beide formules interessant. Erwten worden niet opgenomen in de samenstelling van het drachtvoeder, terwijl het aandeel erwten in het lactomeel 10,14 % bedraagt (14% in september).

In tabel 3 zien we dat de actuele prijs van 191,00 euro/ton voor gerst boven de inkomprijs van 186,69 euro ligt voor drachtmeel. Als de prijs van gerst zou dalen tot het niveau van de inkomprijs, dan zou 3,78% gerst opgenomen worden in het drachtmeel. Voor lactomeel bedraagt de inkomprijs van gerst 175,83 euro per ton (opname 12,34%).

Prijswijzigingen

Voor de geoptimaliseerde formules daalde de prijs van de vleesvarkensrantsoenen in vergelijking met 3 maanden geleden. De grondstoffenprijs voor het volledige mengvoeder daalde met ruim 11%, terwijl het ccm-rantsoen 8,6% goedkoper werd. Voor het lacto-voeder bedroeg de prijsdaling 11,3% terwijl het drachtvoeder 12,2% goedkoper werd. Een herformulering van de rantsoenen leidt deze maand tot een sterke kostenreductie, waardoor gesteld kan worden dat herformuleren momenteel terug noodzakelijk is.

Dit is het twintigste artikel in de reeks 'Varkensvoeders produceren aan minimale kostprijs'. Het vorige artikel verscheen in *Landbouw@Techniek* 15 van 9 september 2011. De teksten zijn ook gebundeld op het afgesloten ledengedeelte van de Boerenbondwebsite, via www.boerenbond.be/grondstoffen.

Tabel 3 Inkomrijzen en inkomgehalte van enkele geweigerde voedermiddelen

	Formule 1		Formule 2		Lactovoer		Drachtvoer	
	Vleesvarkens		Vleesvarkens					
	Inkomprijs ¹	Inkom%	Inkomprijs ¹	Inkom%	Inkomprijs ¹	Inkom%	Inkomprijs ¹	Inkom%
Tarwe			Eis 30%					
Gerst	187,22	0,56	171,63	11,29	175,83	12,34	186,69	3,78
Sojaschroot 46								
Tarweglutenfeed								
Koolzaadschroot								
Maniok	181,54	0,91	163,74	9,56	193,94	6,28	162,69	5,96
Tarwekortmeel	98,13	2,16	124,51	3,72	111,15	4,18		
Luzerne			80,32	2,48	177,92	0,03	179,94	0,51
Suikerbietpulp	Eis 1%		152,24	3,00	Eis 1%		Eis 3%	
Erwten	227,36	1,24	232,12	5,71			212,12	4,79
Franse maïs			NT					
CCM	NT		Eis 35%		NT		NT	
Sojabonen	356,88	4,30			350,14	8,61		
Sorghum (tannine-arm)	191,87	12,27	191,81	3,83	204,60	14,26	187,03	6,11

NT = niet toegestaan; Eis = moet met x% in formule opgenomen worden

¹ in euro/ton